

Verboden na te bootsen

Het bni kantoor wordt regelmatig gebeld door leden die een juridische vraag hebben. Vaak zijn dit vragen die te maken hebben met het auteursrecht. Kees Berendsen van Croon Davidovich Advocaten, gespecialiseerd in auteursrecht, geeft tekst en uitleg.

Onlangs kreeg het bni kantoor de volgende vraag: "Ik ben bezig met een project in Amerika in samenwerking met een architectenbureau. Het architectenbureau ontwerpt de buitenkant, ik de binnenkant. De opdrachtgever wil het project in de stijl van Berlage. Het architectenbureau heeft een ontwerp gemaakt dat veel lijkt op het Jachthuis van Berlage in het Krölller-Müller. Heeft dit consequenties? En wat zijn de consequenties voor mij? Moet ik de klant waarschuwen?"

Bewerken en nabootsen

In het auteursrecht is de hoofdregel, dat het niet is toegestaan om zonder toestemming van de rechthebbende een werk te veelevoudigen en/of openbaar te maken. De vraag is hier of je een oorspronkelijk werk zonder toestemming mag 'bewerken'. De auteurswet zegt dat een 'bewerking' of 'nabootsing in gewijzigde vorm' een veelevoudiging is. Dat betekent dat ook voor een bewerking het toestemmingsvereiste geldt. Dat is uiteraard alleen het geval als de vorm maar een beetje

is gewijzigd en niet als het oorspronkelijk werk helemaal niet meer herkenbaar is. Daartussen in - dat zal duidelijk zijn - ligt een groot grijs gebied waar het onzeker is welke kant het opgaat. In procedures worden daar de juridische degens dan ook regelmatig over gekruist. Je mag een werk dus niet zodanig bewerken dat het resultaat te dicht in de buurt komt van het origineel. Je mag je wel door het werk van een ander laten inspireren en daarop voortborduren. Daarbij komt dat het auteursrecht ook niet zonder meer een bepaalde stijl van werken beschermt. De stijl van Dick Bruna bijvoorbeeld wordt vaak nagebootst, maar uitgaande van het auteursrecht zul je toch naar concrete Bruna werken moeten kijken en van daaruit de vergelijking moeten maken. Dat het auteursrecht hier niet altijd toereikend is, wil niet zeggen dat tegen stijlnabootsing helemaal niets te doen valt. Nabootsing van stijl kan onder bepaalde omstandigheden nog wel eens gewoon onfatsoenlijk en daarmee 'onrechtmatig' zijn en op die grond aan te pakken.

Samenwerkingsovereenkomst

In het concrete geval van de vraagsteller ken ik de omstandigheden niet. Ik kan alleen zeggen, dat het is toegestaan in de stijl van Berlage een bouwwerk te ontwerpen, mits het resultaat daarvan maar niet te veel gaat lijken op een bestaand werk van Berlage. En dat lijkt nu juist het geval te zijn. Ik zou de ontwerpen visueel moeten beoordelen om vast te kunnen stellen of die veronderstelling juist is.

De vraag of er consequenties zijn voor de interieurarchitect die samenwerkt met een architect die auteursrechtelijk 'in de fout' gaat is belangrijk. Ik zou zeker tussen de architect en de interieurarchitect een samenwerkingsovereenkomst adviseren, waarin een aantal zaken geregeld worden waaronder juist de aansprakelijkheid voor fouten en eventuele inbreuken op de rechten van derden. De verschillende bijdragen van twee samenwerkende architecten dienen bovendien in meerdere opzichten op elkaar afgestemd te worden, zodat ik ook daar reden zie voor het opstellen van duidelijke

'Je mag een werk niet nabootsen, maar je mag je wel laten inspireren'

contractuele afspraken. Overigens is het niet nodig om de klant te waarschuwen. We hebben het hier niet over een strafrechtelijke kwestie waar een algemeen belang speelt met een waarschuwingsplicht.

Vrij van auteursrecht

Ik ben er in mijn antwoord vanuit gegaan dat op de werken van Berlage nog auteursrecht rust. En dat is nu niet het geval. Berlage is in 1934 overleden en het auteursrecht duurt tot zeventig jaar na het overlijden. Al ruim vijf jaar mag iedereen vrij van auteursrecht de werken van Berlage veelevoudigen. Maar - zoals gezegd - er kunnen meer dingen spelen dan auteursrecht alleen. Het advies blijft daarom om waakzaam te zijn en advies in te winnen als er risico's dreigen. Kijk voor meer informatie over auteursrecht op www.croondavidovich.nl.

